

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ
ХАРЬКОВСКАЯ НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ
ГОРОДСКОГО ХОЗЯЙСТВА**

Т.Д. ПАНАЁТОВА, Г.П. СОКОЛОВА, И.В. ВАЛЬЧЕНКО

С Л О В А Р Ъ

п о х и м и и

с переводом на китайский, арабский и персидский языки

(приложение к учебно-методическому пособию для иностранных
учащихся подготовительного отделения)

Харьков – ХНАГХ – 2009

УДК 53 (075)

Словарь по химии с переводом на китайский, арабский и персидский языки (приложение к учебно-методическому пособию для иностранных учащихся подготовительного отделения). – Харьков: ХГАГХ, 2009. – 16 с.

Авторы: **Т.Д. Панаётова, Г.П. Соколова, И.В. Вальченко**

Рецензент: **Е.П. Мосъпан**, канд фил. наук, доцент, Харьковская академия железнодорожного транспорта.

Данный словарь является приложением к учебному пособию по химии (авторы Панаётова Т.Д. и др.) и предназначен для иностранных учащихся, обучающихся на подготовительных факультетах и готовящихся к поступлению в высшие учебные заведения. В учебном пособии содержится минимальный набор слов, с помощью которых можно усваивать основы курса химии.

Для удобства обучения словарь представлен в алфавитном порядке.

Авторы выражают благодарность за помощь в подготовке и переводе словарных статей:

Цзинь Цзяотань (Китай), *М.А. Вальченко* (Украина)

Альминхали Мохаммед (Саудовская Аравия), *Итхар Мохаммед* (Судан)

Карими Джони Бехназ, Саид Доголи (Иран), *Рухолла Аму Султани* (Иран).

**Рекомендовано кафедрой украинского и русского языков как иностранного
Харьковской национальной академии городского хозяйства (протокол №3 от 10 ноября
2008 г.).**

РУССКО-КИТАЙСКО-АРАБСКО-ПЕРСИДСКИЙ СЛОВАРЬ

Русский	Китайский	Арабский	Персидский
---------	-----------	----------	------------

A

агрегатный	聚合的	مکائني	ىعمج -ىا هدوت
акцептор	受主 , 接受体	يستقبل	هدن رىگ
амфотерный	两性的	امفاترني	رتوفمآ
анион	阴离子 , 负离子	أنيون	نوىنآ
атом	原子	ذرة	متا
атомная масса	原子量	كتلة الجزيء/ الكتلة الجزيئية	ىمتا مرج
атомная орбиталь	原子函数	المدار الجزيئي / مدار الجزيء	ىمتا ل اتىبرا

B

валентность	化合价 , 原子价	تكافؤ	تىفرظ
валентный	化合价的	تكافوي	شزرا اب
величина	数值 , 量	قياس/حجم	- مـحـح - مـزادـنـا - رـادـقـمـ تـىـمـكـ
вещество	物质 , 材料	مادة/ جوهر	هـدـامـ
взаимодействие	相互作用	بصفة متبادلة	ىـرـىـذـپـرـىـثـ أـتـ
взаимодействовать	协作	يتـبـادـلـ	نـتـفـرـگـرـىـثـ أـتـ
вкус	味道	مذاق	هـزمـ
внешний	表面的	ظاهري / خارجي	جـراـخـ
водородный показатель	氢指标	مؤشر هيروجيني	نـژـورـدـیـهـ بـىـرـضـ
возбужденное состояние	激动情况	حالة	كـىـرـحـتـ تـلـاحـ دـنـنـكـ
воздействие	影响,作用效,果	تأثير/ نفوذ	ىـرـاـذـگـرـىـثـ أـتـ
возможный	可能的	ممکن/ محتمل	نـکـمـ

возрастать	加强	تكاثر / تزايـد	نتفـاـيـ شـىـ اـزـفـا
восстанавливаться	恢复原状	يـثـبـت	نـذـكـ دـاجـىـ هـراـبـوـدـ
восстановитель	还原剂	عـامـلـ اـخـتـزالـ	هـدنـهـاـكـ - هـدنـنـكـ اـيـحـا
восстановление	还原	ثـابـت	ىـزـاسـ هـراـبـوـدـ
выделяться	分离出来	يـبـرـزـ يـخـرـجـ	نـدـشـادـجـ
вычислять, вычислить	计算	عـدـ حـسـابـ	نـدرـكـ بـاسـحـ

Г

газ, газообразный	气态的	غاز / غازـي	زـاـگـ
газообразный	气态的	غازـي	ىـزاـگـ
галогены	卤族，卤素	هـالـوـجـيـنـ	نـژـولـ اـهـ
гальванический элемент	电流成分	جاـفـانـيـ	كـىـنـاـوـلـ اـگـ
гетерогенный	不均匀的	متـغـاـيـرـ التـرـكـيـبـ	نـگـمـهـ انـ
гидроксид	氢氧化物	هـيدـرـوكـسـيـدـ (الـكـحـولاتـ)	دـىـسـكـورـدـىـهـ
гидролиз	水解作用	تحـلـيلـ بـالـمـاءـ	زـىـلـورـدـىـهـ
главный	主要的	رـئـيـسيـ	هـدـامـ لـصـاـ
гомогенный	均匀的	مـتـجـانـسـ	عـونـمـهـ
горение	燃烧	احـتـرـاقـ	ىـگـتـخـوسـ
граница	限界，边界	حدـودـ	دـودـحـ - زـرمـ
граница раздела	区域边界	حدـ التقـسيـمـ	مـىـسـقـتـزـرمـ
группа	组	مـجـمـوعـةـ	هـورـگـ

Д

диссоциация	分解 , 游离	تفکک/ انحلال	ھیزجت
диссоциировать	游离 , 离解	وزع	ندرک ھیزجت
доля	分数	جزء/ قسم	تمسق
донор	给予体	متبرع بالدم	ھدنزادرپ

Е

единица измерения	计量单位	وحدة قياس	ھدنزادرپ دحاو
-------------------	------	-----------	---------------

Ж

жидкий	流体的	سائل	عیام
--------	-----	------	------

З

зависимость	关系式 , 从属性	يعتمد على	ىگتسباو
закон	定律	قانون	نوناق
закономерность	规律性	شرعية/ قانونية	ىدنونوناق
замещение	代替	تبديل	ىنیزگیاج
заместить, замещать	代替	ناب عن	ندناشن شی اج هب
заполнять	装满	ملاً	ندرکرپ
замерзание	结冰	تجمد	دامجن
запах	气味	رائحة	وب
заряд	充电的	شحنة	راب
заряженный	充满感情的	مشحون	ژراش
знак	符号	علامة	تمالع

И

избыток	过剩	فائض/ زائد	ىدایز
извне	从外面	من الخارج	جراخ زا

измерять	测量	قياس	نترگ مزادن
изотоп	同位素	نظير	پوتوزىا
индекс	指示，指标	فهرس/ دليل	سکدن
индикатор	惯性的	كافش/ دليل	فرعم - رگ اسانش
инертный	碘化物	Inerte	رثا ب زاگ
ион	离子	أيون	نوی
ионная связь	离子关系	علاقة أيونية	نوي دنوي پ
источник тока	电流	منبع التيار	نارج عبنم
исходный	起始的	مخرج -نتيجة	جورخ - تکرح

K

катализатор	催化剂	عامل محفز	رگ هىزجت
катион	阳离子	cation	نوي تاك
катод	负极	قطب	تبثم بط
качественный	质量的	نوعي	تىفى كاب
квантовое число	数	العدد الكمي	ىمۇتن اوک دادعا
кинетика	动力学	علم القوى المحركة	كىتىنژ
кислая среда	酸性环境	وسط حمضي	ىدىسا طىح
кислота	酸	حموضة	تلاح - ىشرت ىدىسا
кислотность	酸性	حامضية	ىدىسا
кислотный	酸的	حمضي	ىدىسا
классификация	分类	تصنيف/ تبويب	ھجرد - ىدب هورگ ىدب
ковалентная связь	共价关系	رابط التكافؤ	تنلاوك دنوي پ
ковалентность	共价	يكافئ	تىفترظ

количественный	数量的	كمي	ىگنوكچ
количество	总量	كم / كمية	ندوب هنوج
константа диссоциации	分解常数	تقكك ثابت	هیزجت لب اقرىغ
константа скорости реакции	化学反应速度恒量	سرعة تفاعل ثابتة	ىتعرس شنكاو
константа химического равновесия	化学平衡常数	توازن كيميائي ثابت	ىمىش لداعت
концентрация	浓度	تركيز	تدش
коэффициент	系数，因数	معامل	ىل اوتم دادعن
кратный	倍数，除的尽的	قابلية للقسمة	هبترم - هقبط
кристалл	晶体	كريستال	ل اتسىرك

M

магнитный	磁的	مغناطيسي	ىسىطان غم
масса	大量	كتلة	مرج
массовая доля	大量部分	الكتلة الجزئية	مرج - تمدق - موس
металл	金属	معدن	نها - لاتم
метод электронного баланса	电子平衡办法	طريقة توازن الاكترونات	نزاوت سور نورتكل
метр	米，公尺	متر	رتم
механизм	机构学	ماجيزيوم	مزىن اكم
молекула	分子	جزئ	لوكلوم
молекулярная масса	分子量	كتلة الجزيئ	ىلوكلم مردج
МОЛЬ	摩尔	مول	لوم
молярная концентрация	摩尔浓度	التركيز المولاري	ىلوم تظلغ

молярная масса	摩尔质量	الكتلة المولارية	ىلوم مرج
молярный объём	摩尔体积	الحجم المولاري	ىلوم مج
множитель	因子	الضرب	برض

H

название	名称	اسم	مسا
наименьший	最小的	اصغر الشئ	نيرتكچوک
наименьшее общее кратное	最小公倍数	القاسم المشترك الاصغر	برضم نيرتكچوک كرتشم
насыщенный	饱和的	مشبع	ىاراد - دش رس هتسه
нейтральная среда	中性环境	وسط طبيعي	أى ب - ئىن خ طى حم رث
нейтрон	中子	نيترون	نورتون
необратимые реакции	不可换回化学反应	تفاعل غير عكسي	تشگرب شنكاو رىذپان
неполярная связь	非极性关系	علاقة غير قطبية	ىب طقريغ دنویپ
номенклатура	名称	مصطلحات	تاحال طصا

O

обмен	交换 , 互换	استبدال	-شورف و دى رخ ضىوعت
обозначать	表明	أشر / وضع اشاره / وضع علامة	ندرک صخش
облако	云 , 云状物	سحابة	ربا
образовывать, образовать	形成 , 组成	كون / ألف / شكل	ندادلى كشت
обратимые реакции	极性反应	تفاعل عكسي	لب اق شنكاو تشگرب
обратимость	可逆性 , 可还原性	معكوسية	رىذپ تشگرب
обратная реакция	相反反应	تفاعل عكسي	لمعل اس كع
объём	体积	حجم	مج

общий	总的	عام	عجمج - لک
одинаковый	一样的	ممااث / مشابه	دننام - هباشم
одновременно	同时的	في وقت واحد	نامز کی رد
однородный	均匀的	متجانس / متشابه في النوع	سنجمہ
окисление	氧化	تأكسد	دیسکا
окислитель	氧化剂	مؤكسد	هدننک دیسکا
окислительно-восстановительная реакция	氧化恢复反应	تأكسد احتزالي تفاعلي	ندش ءایح اشنکاو دیسکا
оксид	氧化物	أوكسيد	دیسکا
определять	测定	تحديد	ندرک صخش
определенный	恒定的	محدد	صخش
орбиталь	函数	مدار	رادم
осадок	沉积，沉积物	راسب	بوسر
основание	基础	انشاء / تأسيس	راتخاس - ساسا
относительный	相对的	نسبة	یفاک - یفاضا
отрицательный	负的	سلبي	یفنم
ориентация	定向	استشراق	یریگ تھج

II

перегруппировка	重新分配	اعادة ترتيب	- ددمج دنب مقبط ددجم دنب هتسد
перекрывать	重叠	يشترك-يتراكب	نداشوب هرابود
перекрывание	超过	تراكب-اشتراك في بعض الشئ	نذر تسب - تسب
переменный	变更的	قابل للتغير-متقلب	ریغتم
период	周期	دورة	نامز - هرود
периодический	门捷列夫周期律	قانون مندلیف الدوري	یا هرود نوناق

закон Менделеева			فیلدن م
периодическая система	周期系统	النظام الدوري	یا مرود متسیس
плавление	熔化	انصهار	بود
плотность	密度	الكتافة	یت خس - یتفس
побочный эффект	附带效应	تأثير ثانوي / تأثير عارضي	رثأ نیمود
погружать	使浸入	غمس / غطس	ت خاس رو مطوغ
подгруппа	分组	فئة	هورگ ریز
подуровень	分层	تحت المستوى	زارت ریز
положительный	肯定的	ایجابی	تبث
полностью	完全	كليا/ بالكامل	آلماک
полярная молекула	极性分子	جزئ قطبی	ی بطقلوكلوم
понятие	理解	مفهوم	موهم
порошок	粉末	مسحوق/ بودرة	ردوب
порядковый номер	序号	رقم تسلسلي	ی بی ترت هرمن
последовательность	次序	تتابع/ تالي	ملابند - یل اوت
постоянный	恒定的	دائم/ مستمر	مأد رو طب
потенциал	电势	جهد/ مقدرة	لیسان اتپ
превращение	变化，转换	تحويل/ قلب	لیدبت
преобладать	占优势	سيطر على/ ساد/ غالب	- نتشاد ی رتر ب - نتشاد تی رثکا
прибор	仪器，装置，设备	جهاز / آلة	رازبا
принадлежать	属于	خص/ انتساب/ تبعية	ن دوب قل عتم
притягивать	吸引	جذب	ن درک بذج
притяжение	检测	جاذبية	هذاج
роверять	检查	تصحیح	ن درک ی سرب

продукт(реакции)	效果	ناتج التفاعل	- هجىتن - لوصحم شنكاو
простой	简单的	بسيط	هداش
пространство	空间	فضاء / فراغ	ناكم - اضف
противоположный	对立的	تناقض / تباين / تضاد	داضتم
протон	质子	بروتون	نوتوorp
процесс	过程	معالج	دنىآرف
прямая реакция	连续的反应	تفاعل	مئقتسم شنكاو

P

равновесие	平衡	توازن	هنزاوم
разбавленный (раствор)	稀释的 (溶液)	محلول مضان- محلول مخفف	لولحم
разложение	分解	تفكك / انحلال	هيزجت
разный	不同的	مختلف	توافتم
расплав	熔化	مذيب / صاهر	بود
расположение	位置 , 分布	تنسيق / تنظيم	عضو - نداد رارق
распределение	分配	توزيع	مىسقت
раствор	溶液	محلول	لولحم
растворимость	可溶性	قابلية الانحلال / قابلية الذوبان	تىلالح
растворитель	溶剂	مذيب	لالح
растворять	使溶解	ذاب / انحل	ندرك لح
расчет	计算	عد / احصاء / حساب	باسح
реагент	试剂	مفاعل- مفعول	فرعم
реакция	反作用	تفاعل	شنكاو
ряд	顺序	صف / خط	فىدر

C

самопроизвольно	自动发生	تلقائي	دوخ هب دوخ
свойство	性能，性质	خصائص	- تىصوصخ تىصاخ
связь	连接	صلة/ علاقه	طابترا
сильный	有力的	قوي/ شديد	ىوق
символ	符号	رمز	تمالع - هن اشن
симметрично	对称的，平衡的	بتماثل	نراقت
система	系统	نظام	متسىس
скачок (потенциала)	急变潜能	قدرة/ جهد الوثبة	لىساناتپ شهج
скорость (реакции)	反应速度	سرعة التفاعل	شنكاو تعرس
слабый	弱	ضعيف	فی عض
следовательно	所以，因而	التالي	هچىتنرد
сложный	复杂的，合成的	مركب/ معقد	هدىچىپ - بكرم
смещаться	移动	احال-تبديل-تحول	ندرك اجباج
смещение	位移	ازاحة-تحية	ىياج هباج
совокупность	总合	مجموع-جمل	ھعومجم
содержать	设置，维持	يتضمن	ندرك ىراد مگن
соединять	连接上，使混在一起	توصيل	نتسوپىپ
соль	盐	ملح	كمن
состав	组成，成分	تركيب/ تكوين	بىكرت
состояние	情况，条件	حالة/ وضع	تللاح
состоять из	由...组成	يتتألف من/ يتكون من	زاندش لىكشت
соответствовать	适合于	طابق/ توافق مع	نتشاد تقباطم
соответствующий	适当的	ملائم-مناسب	رظانتم

сохранять	存放	حفظ	ندرک ظفح
спаренный	成对的	مزدوج	تـفـجـ
спин	旋转	سبين	تـشـپـ
спирт	酒精	كحول	لـكـلـاـ
способность	能力，性能	أهلية/ كفاءة	تـىـلـبـاقـ
среда	环境，媒介物	وسط	طـىـحـمـ
средняя соль	中性盐	وسط ملحي	ىـكـمـنـ طـىـحـمـ
степень диссоциации	分解度	حد أو درجة التفكك	هـجـرـدـ هـىـزـجـتـ
степень окисления	氧化度	حد أو درجة التأكسد	هـجـرـدـ نـدـشـ هـدىـسـكـاـ
строение	建筑物	بناء/ تركيب	راتـخـاسـ
строка	横行	سطر	رـطـسـ
сферический	球形的	كرولي	ىـورـكـ
схема	图示，示意图	مخطط	رـادـوـمـ - مشـقـنـ
сходство	相似性	تماثل/ تشابه	تـهـابـشـ

T

таблица	表格	جدول	لـوـدـجـ
тепловой́й эффеќт реакции	热反应效果	تأثير حرارة التفاعل	ىـامـرـگـ شـنـكـاوـ رـثـاـ
теплота	热，热量	دفء/ حرارة	ترارـحـ
твёрдый	固态的，硬的	جامد	تـخـسـ

Y

убывать	减少	قتل	نـتـفـاـيـ شـهـاـكـ
уравнение	方程式	معادلة	هـنـزاـومـ
уровень	水平，程度，强度	مستوى	نـازـىـمـ - حـطـسـ

устройство	装置，设备	ترتيب/تنظيم	تازیه جت
------------	-------	-------------	----------

Φ

фаза	时期，阶段，相位	مرحلة/طور	زاف - مل حرم
форма(тела)	形状	شكل الجسم	مرف
формула	方程式	صيغة	لومرف

X

химический	化学的	كيميائي	ىئايىمىش
химическая связь	化学键	علاقة كيميائية	ىئايىمىش طابترا

Ц

цвет	颜色	لون	گنر
------	----	-----	-----

Ч

частица	粒子，分子	جزئ/ذرة	هرذ
Число Авогадро	avagadro数字	عدد افقاردرو	ورداڭوو آددع

Щ

щелочной	碱的	قلوي	ىزاب - ىئاىلق
щелочность	碱性	قلوية	تىئاىلق
щелочь	碱	أقلاء/ قلويات	زاب - اىلق

Э

экзотермический	放热的	طارد للحرارة	از امرگ - ھامارگ
электрическая сеть	电子网	شبكة كهربائية	ھېبىش ىكىنورتكىلا
электрический ток	电流	تيار كهربائي	نائىرج ىكىنورتكىلا
электрод	电极	قطب كهربائي	دورتكىلا
электродвижущая сила	电动势	قرة كهربائية متحركة	قرب ھىرەم ىورىن

электролиз	电解	تحليل بالكهرباء	زیلورتکل
электролит	电解液，电解质	منحل بالكهرباء	تىلىورتکل
электролитическая диссоциация	电解	تأثير كهربائي / تفكك كهربائي	ىتىلىورتکل
электродный потенциал	电极潜能	جهد كهربائي	لیساناتپىنورتکل
электрон	电子	الكترون	دورتکل
электронное облако	电子云	سحابة الكترونية	لاتىبراينورتکل
электронная оболочка	电子表面	غشاء الكتروني	ىنورتکلەيال
электронная пара	电子对	زوج الكتروني	ىنورتکل اتفج
электроотрицательность	阴电性，负电性	سلبية كهربائية	ىۋىتاكىنورتکلەت
электростатический	静电学的	ستاتي كهربائي-الكتروستاتيك	كىياتساورتکلەي
элемент	成分	عنصر	رصنع
энергия	能量	طاقة	ىژرنا
энергетический уровень	能量水平	الطاقة مستوى	ىژرنا حطس
эндотермический	吸热的	ماسن للحرارة	رىگ امرگ

Я

явление	现象，效应	ظاهرة	روهظ - رادىد
ядро	原子核，核心	نواة	هتسە
ячейка	单位	خلية	لولس

Учебное издание

Словарь по химии с переводом на китайский, арабский и персидский языки (приложение к учебно-методическому пособию для иностранных учащихся подготовительного отделения)

Авторы: Татьяна Дмитриевна Панаётова,
Галина Павловна Соколова,
Инна Викторовна Вальченко

Ответственный за выпуск: Т.А. Плотникова

Редактор Н.З. Алябьев

План 2009 г., поз. 53 Н

Подп. к печати 24.09.2009. Формат 60 x 84/ 16. Бумага офисная. Печать на ризографе. Объём 1,5 усл.-печ. л. Тираж 50 экз. Зак. №_____

Сектор оперативной полиграфии ЦНИТ ХНАГХ
61002, Харьков, ул. Революции, 12